

Malin Gustavsson

FLICKOR, POJKAR OCH SAMMA MÖJLIGHETER

Hur du som förälder kan bidra till
mer jämställda barn

Hem och Skola

Alla barn har rätt att uppleva att de duger precis som de människor de är.

Det ska inte göra någon skillnad om man är flicka eller pojke. Ett barns värde ska inte vara beroende av om det kan leva upp till de förväntningar som är knutna till vilket kön det har. Barnet ska duga genom att bara vara sig själv. Det låter som en självklarhet, men det är inte alla barns verklighet. Vi kan som föräldrar stöda våra barns känsla av att räcka till genom att synliggöra och ifrågasätta de begränsade normer barn och unga känner av.

FLER MODIGA FLICKOR OCH EMPATISKA POJKAR

Vi vill gärna se oss som jämställda och tro att vi behandlar kvinnor och män, flickor och pojkar lika. Forskning visar att vi inte tänker så självständigt som vi tror, utan är präglade av historiska könsnormer. Vi vuxna har, medvetet och omedvetet, könsrelaterade förväntningar, önskingar och krav på barn. Genom att flickor och pojkar övas i olika saker erbjuds de inte samma möjligheter att växa som människor, istället tränas de i det som de redan är bra på. Ofta behandlas flickor och pojkar olika av oss vuxna.

När flickor leker finns det ofta vuxna i närheten och flickorna görs beroende av dem. Flickor tränas till anpassning och försiktighet och att tillgodose andras behov. Flickorna får mycket kroppskontakt och diskussion med vuxna, tränar finmotorik, visar passivitet och lydnad istället för att ta egna initiativ, ges och tar rollen som "stötdämpare" och "hjälpplärare". De lär sig använda språket för att uttrycka känslor, upplevelser och relationer.

När pojkar leker, finns vuxna ofta på avstånd, pojkarna tränas till oberoende och självständighet, tar och ges rollen som ledare. De har en stark jaguppfattning, undviker svaghet, blir modiga, utvecklar aggressioner och ges mycket negativ uppmärksamhet. Deras språk handlar om mätbara och helst stora ting, och innehåller diverse

ljud, snarare än ord.

Ett ojämnt bemötande får konsekvenser för barnen och deras identitetsutveckling. Alla flickor och pojkar borde ha möjlighet att träna sig i att vara modiga, att kunna uttrycka sina känslor och att utveckla empati och en stark jaguppfattning. Men idag är det inte självklart för alla barn.

RÄTTEN ATT FÅ VARA SIG SJÄLV

Vi har fortfarande i samhället en utbredd uppfattning om att män och kvinnor är varandras motsatser vad gäller egenskaper, färdigheter, intressen och drömmar och att det är så det ska vara. Denna olikhet ses som en förutsättning för attraktion och som basen i en kärleksrelation. Vi tycker att de söta små flickorna behöver modiga pojkar. Konsekvenserna är att om man inte vill vara en söt flicka eller inte blir kär i det motsatta könet, så blir man en avvikare. Enligt en del är det man är och gör rent av fel. Denna inställning kan även kallas heteronormativitet. Det betyder att heterosexualitet och olikhet mellan män och kvinnor är normen och ses som det enda rätta. Heteronormativiteten skapar problem, för den förutsätter att alla män ska vara manliga och kvinnor kvinnliga och att kvinnor alltid ska bli kärna i män och män

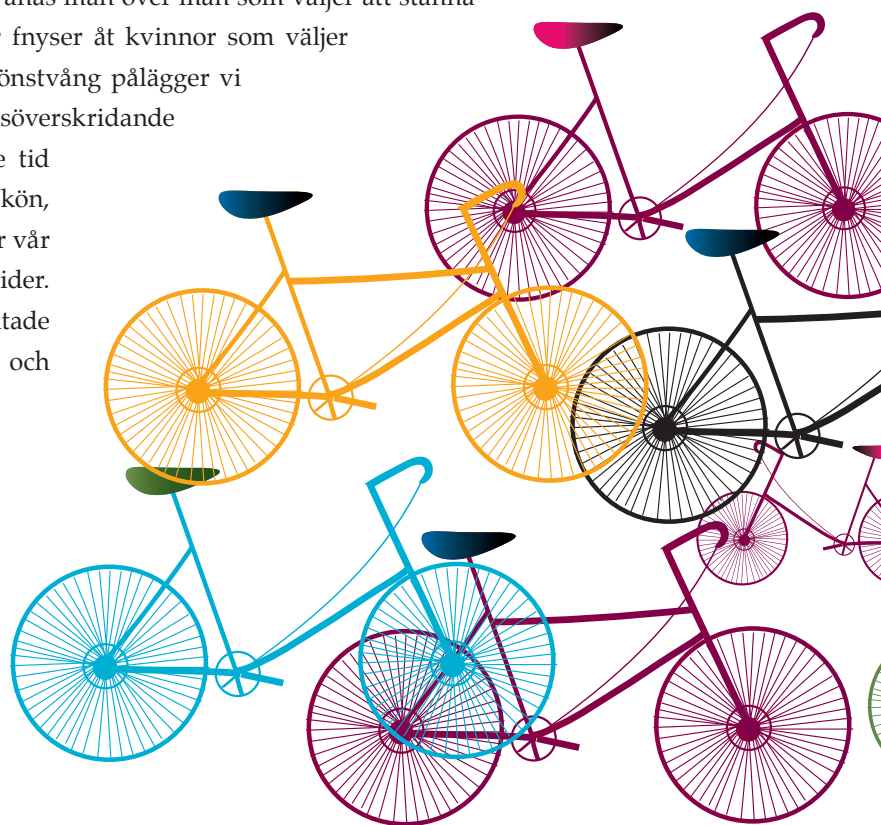

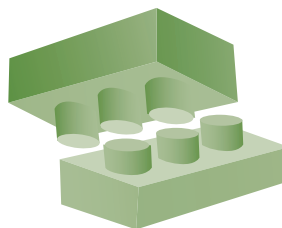
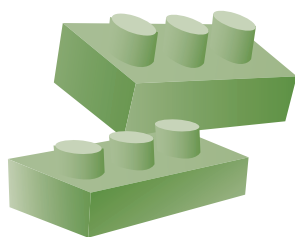
ska bli kära i kvinnor. Manlighet och kvinnlighet är i själva verket inte något statiskt utan förändras över tid. Tidigare var det otänkbart att en man skulle sköta barn och att kvinnor skulle fungera som chefer. Idag lever en del av dessa tankar om män och kvinnor kvar. De personer som inte uppfyller vissa krav på manlighet och kvinnlighet blir enligt ett heteronormativt tankesätt "fel". Det är viktigt att våra barn och unga inte känner att de är "fel", utan att det alltid är rätt att vara sig själv.

VÅR FAMILJ

Familjen fungerar som barnets och den ungas trygga plats. Det innebär att de värderingar som förmedlas där har stor betydelse. Detta trots att vi som föräldrar ibland kan få en känsla av hopplöshet inför negativ påverkan som kan komma från annat håll, så som barnets kompisar, bekanta, tv, tidningar och internet. Men föräldrars engagemang för sitt barn spelar roll, även ur jämställdhetssynvinkel.

Varje gång vi kategoriserar män, kvinnor, pojkar och flickor upprepar vi historien om vad kvinnor och män, flickor och pojkar kan och inte kan, ska och inte ska, förväntas och inte förväntas göra. Det gäller att noga fundera på hur vi pratar om kvinnor och män i vår omgivning och vilket budskap vi ger till vårt barn. Om vi nedvärderar kvinnor eller män som avviker från det som vi traditionellt uppfattar som kvinnligt eller manligt, så ger vi också signaler till vårt barn att vi inte accepterar att man är man eller kvinna på många olika sätt. Det är viktigt att förstå att uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt förändras över tid. Fortfarande förvånas man över män som väljer att stanna hemma med sina barn eller fnyser åt kvinnor som väljer att inte skaffa barn. Vilka könstvang pålägger vi våra barn idag och vilka könsöverskridande uttryck skrattar vi åt? Varje tid har sina uppfattningar om kön, uppfattningar som begränsar vår möjlighet att agera som individer. Idealet skulle vara att vi slutade prata så kategoriskt om kön, och på så sätt öppnade möjligheten för våra barn att bestämma själva hur de vill vara som kvinnor eller män.

VUXNAS STÖD

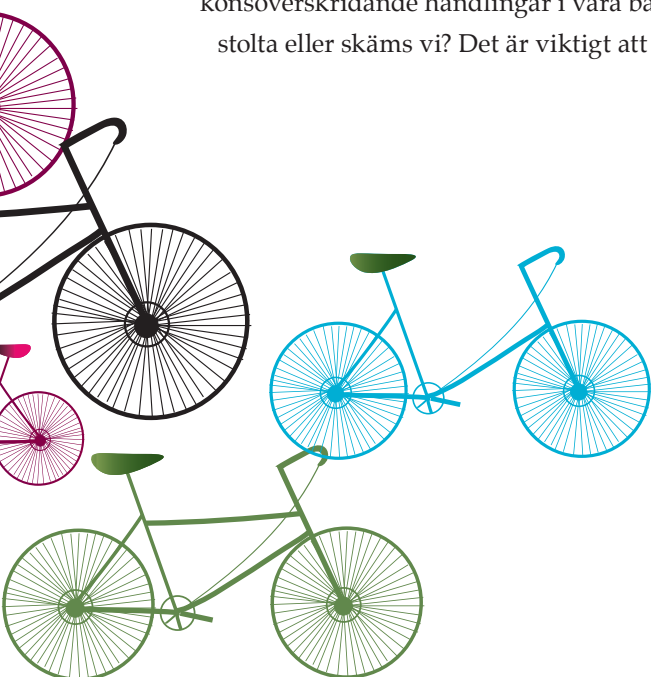
Föräldraskapet handlar om att ha drömmar för sina barn och önska att det går bra för dem. Du har möjligheten att erbjuda ditt barn fullt stöd för sina egna drömmar, och inte låta ditt barns sätt att vara som person begränsas av förlegade bilder av kön. Det handlar om att ta ditt barn i försvar om någon påstår att ditt barn inte kan göra, tycka eller handla på det ena eller det andra sättet för att barnet är en flicka eller pojke. Som förälder gäller det även att fråga sig hur det egna handlandet eller den egna passiviteten bidrar till att stärka stereotypa könsroller och hur du kan motverka detta.

Vi är alla produkter av normerna i det samhälle vi lever i. Våra egna föräldrars attityder, deras sätt att leva och vara kvinnor och män har påverkat oss och vi i vår tur påverkar våra barn. Om vi tycker att våra föräldrar representerar en annan tid och syn på kön, vad representerar vi i våra barns ögon? Vilka funderingar föds det i oss då vi möter traditionella könsroller eller könsöverskridande handlingar i våra barn? Är vi stolta eller skäms vi? Det är viktigt att vi på för-

hand funderar på våra egna fördomar kring kön.

Förebilder och stöd skapar möjligheter att göra könsöverskridande yrkesval eller att förverkliga sig själv på annat sätt. Det kan innebära att sonen vågar välja att dansa balett vid sidan av fotbollen eller att dottern vågar välja ett traditionellt manligt yrke. Men det handlar lika mycket om att jag skall kunna vara säker på att vår flicka väljer ett traditionellt kvinnligt yrke för att hon är intresserad av det, och inte för att hon tror att hon som flicka inte kan jobba med något annat. Diskutera kön och förväntningar med ditt barn. Du kommer att förvånas över hur mycket barn och unga känner av omgivningens förväntningar på dem som flickor och pojkar.

Det goda föräldraskapet strävar efter att öppna möjligheter för våra barn. Genom att vi respekterar olika slag av kvinnor och män, lär vi även våra barn att respektera olika slags flickor och pojkar. Som föräldrar kan vi diskutera med våra barn om det värdefulla i mångfalden och se och stöda det unika i våra barn. Ge dem 100 möjligheter att vara som människa istället för bara två!

SPELAR KÖN ROLL?

Frågor till dig som förälder

Hur skulle jag reagera om föräldrarna till ett nyfött barn inte skulle vilja svara på min fråga "Blev det en flicka eller en pojke?"

Hur skulle jag reagera på att min lilla prinsessa vill bli svetsare eller min son närvårdare?

Hur skulle jag reagera om min 14-åriga son använder nagellack eller om min 14-åriga dotter vägrar att använda kjol?

Skulle jag tycka att det var besvärligt med en son som är tystlåten eller en dotter som ofta hamnar i slagsmål?

Skulle jag tycka att det var konstigt om min dotter leker bara med pojkar eller min son leker bara med flickor?

Skulle jag reagera annorlunda på någon av dessa frågor om det var tvärtom?

Du kan fråga dig själv, "Skulle jag reagera likadant om hon eller han var av det andra könet?" då du talar med ett barn och en ung människa. Med enkla frågor kan vi testa oss själva i vardagen och se om kön spelar roll för hur vi behandlar eller bemöter våra barn och unga.

”Vi vill gärna se oss som jämställda, men forskning visar att vi inte tänker så självständigt som vi tror. Vi är präglade av historiska könsnormer.”

*Ge dina barn 100
möjligheter att vara som
människa istället för
bara två!*

DETTA MATERIAL KAN BESTÄLLAS FRÅN:

Förbundet Hem och Skola i Finland rf
Tfn (09) 565 77 70
Fax (09) 565 77 774
E-post: hemochskola@hemochskola.fi
www.hemochskola.fi

TEXT: Malin Gustavsson, konsult i
jämställdhets- och mångfaldsfrågor
ILLUSTRATIONER OCH LAYOUT:
Hanna Siira, HANIDESIGN